

ԿՈՆՎԵՆՑԻԱ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՊԱՏԿԱՆՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ԱՊԱՅՈՎՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Սույն Կոնվենցիայի մասնակից պետությունները, այսուհետ՝ Պայմանավորվող կողմեր,

համարելով, որ իրենց միջեւ բարեկամության, բարիդրացիության եւ համագործակցության հարաբերությունների զարգացումը եւ ամրապնդումը համապատասխանում է իրենց ժողովուրդների արմատական շահերին եւ ծառայում է խաղաղության եւ անվտանգության գործին,

հաստատելով իրենց կողմնակցությունը ժողովրդավարությանը, ազատությանը եւ արդարությանը,

հաստատելով նաեւ իրենց կողմնակցությունը մարդու իրավունքների բնագավառում միջազգային չափանիշների պահպանմանը, որոնք ամրագրված են, մասնավորապես, մարդու իրավունքների համընդհանուր Յճակագրում, քաղաքացիական ու քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային Դաշնագրում, տնտեսական, սոցիալական եւ մշակութային իրավունքների մասին միջազգային Դաշնագրում, ազգային կամ էթնիկ, կրոնական եւ լեզվական փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքների մասին Յճակագրում, ռասայական խտրականության բոլոր ձեւերի դեմ պայքարի մասին միջազգային Կոնվենցիայում, ցեղասպանության հանցագործությունը կանխելու եւ դրա համար պատժելու մասին Կոնվենցիայում, երեխայի իրավունքների մասին Կոնվենցիայում եւ մարդու իրավունքների մասին այլ հիմնարար փաստաթղթերում,

հաշվի առնելով իրենց պարտավորությունները, որոնք բխում են Եվրոպայում անվտանգության եւ համագործակցության խորհրդակցության ՅԵԼՍԻՆԿԻ Եզրափակիչ ակտից, Մադրիդի, Վիեննայի եւ ՅԵԼՍԻՆԿԻ ամփոփիչ փաստաթղթերից, ԵԱՅԻ մարդկային չափի Կոպենհագենի եւ Մոսկվայի խորհրդակցությունների փաստաթղթերից, մշակութային ժառանգության մասին Կրակովի գիտաժողովի, ինչպես նաեւ Նոր Եվրոպայի համար Փարիզյան Խարտիայի փաստաթղթերից,

ելնելով նրանից, որ ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքները հանդիսանում են մարդու հանրաճանաչ իրավունքների անբաժանելի մասը, նկատի ունենալով, որ յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմի տարածքում բնակվում են ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձինք,

ընդունելով, որ հիշատակված փոքրամասնությունները հանդիսանում են հասարակության անբաժանելի մասը, որտեղ նրանք ապրել ու ապրում են եւ հարստացնում են այն իրենց աշխատանքով, ինքնատիպությամբ եւ մշակույթով,

համարելով, որ ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքների խրախուսումը եւ պաշտպանությունը նպաստում է այն պետությունների քաղաքական եւ սոցիալական կայունությանը, որտեղ նրանք բնակվում են,

ինչպես նաեւ անհրաժեշտ համարելով պատշաճ միջոցների ձեռնարկումը ազգային փոքրամասնությունների իրավունքների ապահովման համար եւ այդ նպատակներով համագործակցության համապատասխան մեխանիզմների ստեղծումը, այդ թվում՝ երկկողմ համաձայնագրերի շրջանակներում.

համաձայնեցին ներքոհիշյալի մասին.

ՅՈՂՎԱԾ 1

Սույն Կոնվենցիայի նպատակների համար, ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձինք ասելով, հասկացվում են անձինք, որոնք մշտապես բնակվում են մի Պայմանավորվող կողմի տարածքում, ունեն նրա քաղաքացիությունը, որոնք, ըստ իրենց էթնիկ ծագման, լեզվի, մշակույթի, կրոնի կամ ավանդույթների, տարբերվում են սովյալ Պայմանավորվող կողմի հիմնական բնակչությունից:

ՀՈՂՎԱԾ 2

Պայմանավորվող կողմերը հաստատում են, որ պատկանելությունը ազգային փոքրամասնությանը անհատական ընտրության հարց է եւ երաշխավորում են, որ նման ընտրությունը չի հանգեցնի նշված անձի համար որեւէ ոչ բարենպաստ հետեւանքների:

ՀՈՂՎԱԾ 3

1. Պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը երաշխավորում է ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձանց քաղաքացիական, քաղաքական, սոցիալական, տնտեսական, մշակութային իրավունքներն ու ազատությունները՝ մարդու իրավունքների բնագավառում հանրաճանաչ միջազգային չափանիշներին եւ իր օրենսդրությանը համապատասխան:

2. Պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը միջոցներ կձեռնարկի, որպեսզի թույլ չտա իր տարածքում ազգային փոքրամասնության պատկանելության բնութագրով քաղաքացիների որեւէ խտրականություն:

3. Պայմանավորվող կողմերը հաստատում են, որ ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքների հարգումը ենթադրում է այդ անձանց կողմից իրենց պարտականությունների կատարումը այն պետության հանդեպ, որի տարածքում նրանք բնակվում են:

ՀՈՂՎԱԾ 4

1. Պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը ճանաչում է ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքը, անհատապես կամ իր խմբի անդամների հետ համատեղ, անխափան կերպով արտահայտել, պահպանել եւ զարգացնել իրենց էթնիկ, լեզվական, մշակութային կամ կրոնական ինքնատիպությունը:

2. Պայմանավորվող կողմերը պարտավորվում են իրենց քաղաքականության մեջ հաշվի առնել ազգային փոքրամասնությունների օրինական շահերը եւ անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել՝ նրանց էթնիկ, լեզվական, մշակութային կամ կրոնական ինքնատիպության պահպանման եւ զարգացման համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու նպատակով: Նման միջոցները կծառայեն ամբողջ հասարակության շահերին եւ չպետք է ոտնահարեն Պայմանավորվող կողմերի մյուս քաղաքացիների իրավունքները:

ՀՈՂՎԱԾ 5

1. Պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը պարտավորվում է ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձանց ապահովել հասարակական եւ պետական կյանքին մասնակցելու իրավունք, հատկապես տարածաշրջանային մակարդակով նրանց շահերի պաշտպանությանը վերաբերող հարցերի լուծման դեպքում:

2. Պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը ճանաչում է ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքը ազգային օրենսդրությանը համապատասխան ստեղծելու լուսավորչական, մշակութային եւ կրոնական բնույթի տարբեր կազմակերպություններ (ասոցիացիաներ, հայրենակցական միություններ եւ այլն)՝ էթնիկ, լեզվական, մշակութային եւ կրոնական ինքնատիպության պահպանման եւ զարգացման նպատակով:

Նշված կազմակերպությունները կունենան նույնաչափ իրավունքներ, որոնք տրամադրվում են նման կազմակերպություններին, մասնավորապես, ինչ վերաբերում է հասարակական շենքերից, ռադիոհաղորդումներից, հեռուստատեսությունից, մամուլից, գանգվածային լրատվության այլ միջոցներից օգտվելուն:

ՀՈՂՎԱԾ 6

1. Պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը ճանաչում է ազգային

փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքը՝ բնակության պետության տարածքում անխափան պահպանելու շփումներ միմյանց միջեւ, ինչպես նաեւ այն պետությունների քաղաքացիների եւ կազմակերպությունների հետ կապեր պահպանելու իրավունքը, որոնց հետ նրանք ունեն ընդհանուր էթնիկ ծագում, մշակույթ, լեզու կամ կրոնական համոզմունքներ: Նման կապերը եւ շփումները չպետք է հակասեն Պայմանավորվող կողմերի ազգային օրենսդրություններին:

2. Պայմանավորվող կողմերը իրենց տարածքում կիրախուսեն մյուս Պայմանավորվող կողմերի մշակութային տեղեկատվական կենտրոնների գործունեությանը:

ՀՈԴՎԱԾ 7

1. Պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը ճանաչում է ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքը՝ օգտագործելու իրենց անունները եւ ազգանունները, այդ թվում պաշտոնական փաստաթղթերում, ինչպես դա ընդունված է իրենց մայրենի լեզվով, ինչպես նաեւ անխափան կերպով օգտագործելու մայրենի լեզուն թե գրավոր, թե բանավոր խոսքում, հնարավորություն ունենալ օգտվելու այդ լեզվով տեղեկություններից, տարածելու եւ փոխանակելու նման տեղեկություններ, ներառյալ մայրենի լեզվով, զանգվածային լրատվության միջոցներ ստեղծելու իրավունքը:

2. Պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը, ազգային օրենսդրությանը համապատասխան, կստեղծի այնտեղ, որտեղ հնարավոր է եւ անհրաժեշտ, պաշտոնական իշխանությունների հետ շփումներում ազգային փոքրամասնությունների լեզվի օգտագործման համար պայմաններ:

ՀՈԴՎԱԾ 8

Պայմանավորվող կողմերից յուրաքանչյուրը ճանաչում է ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքը անհատապես կամ իր խմբի անդամների հետ համատեղ դավանել իր կրոնը եւ իր դավանանքին համապատասխան կատարել կրոնական ծիսակատարություններ, պահել պաշտամունքային շինություններ, ձեռք բերել եւ օգտագործել պաշտամունքի համար անհրաժեշտ առարկաներ, ինչպես նաեւ մայրենի լեզվով վարել լուսավորչական կրոնական գործունեություն: Նման գործունեությունը չպետք է հակասի ազգային օրենսդրությանը:

ՀՈԴՎԱԾ 9

Սույն Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածում հիշատակված լուսավորչական, մշակութային եւ կրոնական բնույթի կազմակերպությունները կարող են ֆինանսավորվել կամավոր դրամական ներդրումների հաշվին, ինչպես նաեւ օգնություն ստանալ իրենց գտնվելու վայրի պետությունից, նրա օրենսդրությանը համապատասխան: Նրանք նաեւ օգնություն կարող են ստանալ մյուս Պայմանավորվող կողմերի պետական եւ հասարակական կազմակերպություններից՝ նրանց գտնվելու վայրի պետության օրենսդրությամբ հաստատված պահանջների պահպանմամբ:

ՀՈԴՎԱԾ 10

Ազգային փոքրամասնությունների էթնիկ, լեզվական, մշակութային եւ կրոնական ինքնատիպության պահպանմանը աջակցելու նպատակով՝ Պայմանավորվող կողմերը, մասնավորապես.

ա) ընդունելով պետական լեզվի ուսումնասիրման անհրաժեշտությունը, յուրաքանչյուր Պայմանավորվող կողմի օրենսդրությանը համապատասխան, առկա պահանջմունքների հաշվառմամբ կստեղծեն համապատասխան պայմաններ, ազգային փոքրամասնությունների կողմից մայրենի լեզվի ուսումնասիրման եւ մայրենի լեզվով կրթություն ստանալու համար, ներառյալ տարբեր մակարդակի կրթական

հաստատությունների եւ դրանց ստորաբաժանումների բացումը եւ պահպանումը, որոնք ֆինանսավորվում են տարբեր, այդ թվում սույն Կոնվենցիայի 9-րդ հոդվածով նախատեսված աղբյուրներից,

բ) կնպաստեն Պայմանավորվող կողմերի կրթության հարցերով զբաղվող պետական մարմինների միջեւ համագործակցությանը, կրթական հաստատությունների եւ դրանց ստորաբաժանումների, որտեղ դասավանդումը տարվում է ազգային փոքրամասնությունների լեզուներով, այդ լեզուներով ծրագրերով, ուսումնական ձեռնարկներով եւ ուսումնական գրականությամբ ապահովման համար, օժանդակել այդ կրթական հաստատություններում եւ ստորաբաժանումներում աշխատանքի համար մասնագետների պատրաստմանը,

գ) միջոցներ կձեռնարկեն ազգային փոքրամասնությունների մշակութային ժառանգության պահպանության եւ ուսումնասիրման համար, այդ թվում կապահովեն նրանց պատմության եւ մշակույթի հուշարձանների պահպանությունը,

դ) ուսումնական հաստատություններում եւ լուսավորչական կազմակերպություններում պետության պատմության եւ մշակույթի ուսումնասիրման դեպքում հաշվի կառնեն ազգային փոքրամասնությունների պատմությունը եւ մշակույթը,

ե) կնպաստեն ազգային արհեստների պահպանությանը եւ զարգացմանը:

ՅՈՒՐԱԿՐԻ 11

1. Պայմանավորվող կողմերը կնպաստեն երկկողմ, տարածաշրջանային եւ համընդհանուր մակարդակներով ազգային փոքրամասնությունների իրավունքի կողմնակցմանը, այդ նպատակներով կնպաստեն Միավորված ազգերի կազմակերպության եւ Եվրոպայում անվտանգության եւ համագործակցության խորհրդակցության շրջանակներում դրան ուղղված ջանքերը:

2. Պայմանավորվող կողմերը կօգտագործեն ազգային փոքրամասնությունների իրավունքների պաշտպանության ոլորտում միջազգային կազմակերպությունների իրավաստեղծ գործունեության փորձը:

ՅՈՒՐԱԿՐԻ 12

1. Սույն Կոնվենցիայից բխող Պայմանավորվող կողմերի ոչ մի պարտավորություն չի կարող մեկնաբանվել որպես միջազգային իրավունքի հանրաճանաչ սկզբունքներին եւ նորմերին հակասող որեւէ գործունեության կամ գործողության համար հիմք, ներառյալ պետությունների ինքնիշխանության, տարածքային ամբողջականության եւ քաղաքական անկախության հարգման սկզբունքները:

2. Սույն Կոնվենցիայում շարադրված իրավունքների իրականացման դեպքում՝ ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձինք կապահանեն բնակության վայրի պետության օրենսդրությունը, ինչպես նաեւ այլ անձանց իրավունքները եւ ազատությունները:

ՅՈՒՐԱԿՐԻ 13

Սույն Կոնվենցիայի կատարման նկատմամբ հսկողությունը դրվում է Անկախ Պետությունների Համագործակցության Կանոնադրության 33-րդ հոդվածին համապատասխան հիմնադրված մարդու իրավունքների Հանձնաժողովի վրա:

ՅՈՒՐԱԿՐԻ 14

1. Սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում դրա ուժի մեջ մտնելու համար անհրաժեշտ՝ Պայմանավորվող կողմերի ներպետական ընթացակարգերի կատարման մասին երրորդ ծանուցումը ավանդապահին ի պահ հանձնելու օրվանից:

2. Մյուս Պայմանավորվող կողմերի համար սույն Կոնվենցիան ուժի մեջ է մտնում

Նրանց կողմից սույն հոդվածի առաջին մասում նշված ներպետական ընթացակարգերի կատարման մասին ծանուցումը ավանդապահին ի պահ հանձնելու օրվանից:

3. Սույն Կոնվենցիայի ավանդապահ պետությունն է Բելառուսի Հանրապետությունը:

ՀՈԴՎԱԾ 15

Սույն Կոնվենցիային դրա ուժի մեջ մտնելուց հետո կարող են միանալ Կոնվենցիայի նպատակները եւ սկզբունքները կիսող մյուս պետությունները՝ նրանց կողմից սույն Կոնվենցիայի 14-րդ հոդվածի առաջին մասում նշված ներպետական ընթացակարգերի կատարման մասին ծանուցումը ավանդապահին հանձնելու միջոցով: Ավանդապահի կողմից նշված ծանուցումը ստանալու օրը հանդիսանում է այդ պետության համար սույն Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելու օրը:

ՀՈԴՎԱԾ 16

Պայմանավորվող կողմերից ցանկացածը կարող է հայտարարել սույն Կոնվենցիայից դուրս գալու մասին՝ դուրս գալու օրվանից առնվազն վեց ամիս առաջ ավանդապահին գրավոր ծանուցելու միջոցով:

Կատարված է Մոսկվա քաղաքում 1994 թվականի հոկտեմբերի 21-ին, մեկ բնօրինակով՝ ռուսերեն: Բնօրինակը պահվում է Բելառուսի Հանրապետության կառավարության արխիվում, որը սույն Կոնվենցիան ստորագրած յուրաքանչյուր պետությանը կուղարկի դրա հաստատված պատճենը:

* Կոնվենցիան Հայաստանի Հանրապետության համար ուժի մեջ է մտել 1997 թվականի հունվարի 10-ից: